

Volbrengers van dat woord

4^e zondag na Pasen, Cantate, 28 april '24, Dorpskerk Pijnacker
Lezingen: Deuteronomium 4: 32-35 & 1 Johannes 3: 18-24

Geliefde gemeente,

Heb je ooit zo'n unieke God meegemaakt, vraagt Mozes aan de mensen die tegenover hem staan. Ga het maar na, door alle tijden heen, en van het uiterste oosten tot het uiterste westen. Heb je dat ooit meegemaakt, dat een God het overleefde die zich verbond met een *underdog*? Meestal verdween die godheid met de ondergang van zijn aanhangers. Zijn het niet de goden van de machthebbers die net als zij zelf, die machthebbers, aan het langste eind trekken?

Maar kijk nu eens, wij zijn er nog, dat verdrukte zootje hebreërs, zeker, zwervers en armoedzaaiers, dolend in de woestijn, en we staan op de drempel van een nieuw tijdperk. En je denkt: gaat dit nog wel goed komen.

Ga nog eens mee terug naar waar het begon: nou ja, begon, begon, waar het mee verder ging: Gods bemoeienis met ons leven, met onze wereld, met onze voorouders: is er ooit een God geweest die het heeft aangedurfd zich een volk toe te eigenen waarover een ander volk macht uitoefende, en die dat deed met grootse daden, met tekenen en wonderen, met felle strijd, met sterke hand en een opgeheven arm en op een angstaanjagende, indrukwekkende wijze, zoals jullie met je eigen ogen, althans jullie vaders en moeders in ieder geval, de HEER, jullie God, in Egypte hebben zien doen. Jullie zijn er getuige van geweest, opdat je zoudt beseffen, dat de HEER de enige God die werkelijk God is. Er is geen ander naast Hem (Deut 4:34-35).

Je moet steeds weer teruggaan naar het nulpunt vanwaaruit het verder ging, toen God ingreep en zich bekend maakte. Dat is de enige manier om ook nu weer verder te gaan, als we op de drempel lijken te staan van nieuwe tijden en je je misschien afvraagt: gaat dit nog wel goed komen. En als je je misschien afvraagt: wat moet onze houding daarin nu zijn als mensen van God?

Deuteronomium: het bijbelboek, waarin Mozes recapituleert en samenvat, als een soort *legacy*, een over te dragen erfenis: de schat van geloof en wijsheid, van het bepaald zijn door God, van wegen om te gaan, van richting en onderwijs, om het leven samen hoog te kunnen houden, of het zich nu afspeelt in de woestijn of in het beloofde land. Dat wil hij nog een keer doorgeven, Mozes, bij wijze van een grote lange afscheidsspeech.

Want ook zijn heengaan zal markeren dat er nieuwe tijden komen. Zoals wij het steeds meemaken, dat generaties wegvallen. Waar van alles tussen zit. Gelukkig ook booswichten die aan hun eind komen. Maar ook steunpilaren die wegvallen, eikenbomen der gerechtigheid, zoals ze in de Bijbel genoemd kunnen worden, inspirerende, wijze en evenwichtige voorgangers. Terwijl wij zelf al een tijdje vooraan zijn komen te staan, vijftigers, zestigers of nu juist aam het aantreden zijn, twintigers, dertigers, veertigers, meer en meer met de verantwoordelijkheid om het leven en het samen leven vorm te geven, in de tijden die zich nu aandienen. En ik weet niet hoe het u of jullie vergaat, maar ik kan het gevoel niet geheel onderdrukken, dat wij vandaag ook zo'n tijd meemaken: gaat dat wel goed komen allemaal, en welke houding hebben wij aan te nemen, als mensen van God?

En misschien denk je wel, ja maar ik ben helemaal niet zo'n overtuigd mens van God. Dat kan, luister dan toch mee naar

wat Mozes en Johannes de apostel ons vandaag voorhouden. Misschien denk je: o, als dat de bedoeling is, en als dat de achterliggende werkelijkheid is waar het over gaat in de kerk, dan wil ik misschien ook wel meedoen, of daarin groeien.

Mozes zegt eigenlijk: mensen wij zijn niet uit de lucht komen vallen, als een godsdienstig groepje zwervers, die nu eenmaal in al hun moeite dachten: we hebben wat religie en een god nodig tot onze troost. Ja die kant zat en zit er ook wel in bij ons, een beetje hang naar religieuze verdoving. Dan gaan we inderdaad een god en een godsdienst verzinnen naar onze eigen smaak. Denk nog maar eens terug aan die episode met dat gouden kalf. *Horrible*. Wat een miskleun.

Want dat is niet het geheim van ons bestaan. Als we niet door God zelf waren opgevist en opnieuw in het leven waren geroepen, door die Exodus, door dat Pèsach, dan waren we er niet meer geweest. Als niemand, ook Abraham niet, ook Mozes niet, naar die Stem had geluisterd, die hen aansprak: ga op reis, naar een nieuwe toekomst die Ik je wijs, dan waren we overgeleverd geweest aan de goden van de machthebbers, die alleen maar de orde van de rijken en de machtigen, van de superieuren en de dominanten ondersteunen. Maar De HEER, de God, die zich verbond aan een stelletje onderdrukte slaven: geprezen zij zijn Naam: hij is de Enige die waarlijk God mag zijn in ons leven, en dat ook is.

Welnu, wat je ook wil, nu, naar welke toekomst toe dan ook: begin steeds weer bij dat begin, dat God met zijn ontferming aan ons vooraf gaat, luister naar zijn stem, ga terug naar de daden van heil en gerechtigheid waarmee Hij liet zien wie Hij was en wie Hij is.

En de apostel Johannes doet eigenlijk hetzelfde – als Mozes in zijn afscheidswoord - als hij – Johannes - een brief, of een soort

stimulerende preek, stuurt aan de eerste christelijke gemeentes waarvoor hij zich verantwoordelijk voelt. Hij wil ze weghouden bij verwatering van het geloof, of bij halfslachtige interpretaties. Niet omdat hij zo van de theoretische zuiverheid is, of van het Handboek Soldaat, alsof het er om gaat alles precies te doen zoals het er staat, maar omdat hij weet: als we de wezenlijke dingen niet goed zien, dan gaat ons hele levensfundament van hoop, van vertrouwen te gronde, dan raak je verzeild in cynisme of opnieuw in een egocentrisch bestaan. Zelfs als je uiterlijk leeft zoals het zogenaamd hoort.

Ook Johannes begint met terug te roepen, aan het begin van zijn brief, naar wat zij – zoals hij het zelf zegt – als ooggetuigen hebben meegemaakt met Jezus. Wat er was vanaf het begin, wat wij gehoord hebben, wat wij met eigen ogen gezien en aanschouwd hebben, wat onze handen hebben aangeraakt, dat verkondigen wij, schrijft hij: namelijk het Woord – en hoor daarin: Gods genadevolle ingrijpen – het Woord dat leven is. Ja, het Leven zelf is verschenen, zo laat hij verder optekenen, in de eerste paragrafen van zijn brief. We hebben het gezien en wij getuigen ervan. Wat we gezien en gehoord hebben, dat verkondigen we jullie, opdat ook jullie verbonden mogen zijn, dus opgenomen zullen zijn in de gemeenschap met ons, en daarmee met God de Vader en zijn Zoon Jezus Christus, en daardoor zullen leven, door alles heen (1 Johannes 1:1-3).

Johannes linkt het verbonden zijn met God, dat leven in de gemeenschap met God, aan wat zij zelf hebben meegemaakt van de weg van Jezus op aarde. Toen heeft God zich ongekend in zijn bewogenheid geopenbaard. Een nieuw Pasen, een nieuwe Uittocht, een nieuw zicht op toekomst voor mensen die gebukt gaan onder de ellende van kwaad en dood. Dat is de Waarheid van God die sterker is dan de leugen van zonde en kwaad. Dat is het Leven zelf, sterker dan een toekomst van neergang, verval, en dood. Dat is de Weg om te gaan, die in

Psalm 139 'de eeuwige weg' wordt genoemd: de weg die jou en mij en heel onze wereld voert naar onze betemming: een wereld en een leven van er zijn voor God, in liefde en verbondenheid met al wat om ons heen leeft en is. Dat heet dus bij Johannes: verbonden zijn met God de Vader en zijn Zoon Jezus Christus. Of ook: God die in ons blijft en wij die in God blijven. En laat dat woordje 'blijven' even indalen.

En dan - aan het eind van onze schriftlezing - duikt voor het eerst de Geest, de Heilige Geest op, in deze brief, wanneer hij zegt: dat alles weten wij door de Geest die Hij ons heeft gegeven. En je ziet hier opeens in deze apostolische brief samen genomen, de drievoudige wijze van Gods tegenwoordigheid van Vader, Zoon en Heilige Geest.

Wat is dat nu, die Geest die gegeven is? Welnu, in het leven van de gemeente is dat: de doorwerking van het Evangelie in onze harten en in onze levens, die je kunt ervaren als een soort aanwezigheid van God zelf. Dan is het niet meer 'God in de hemel', God als transcendente realiteit, of God van het boek, en dan is het niet meer Jezus van toen, of een Christus, ook daar ergens aan de rechterhand van God, of Jezus van de mooie verhalen, die weliswaar voor ons en onze wereld pleit, en ook op een verborgen manier de wereld regeert, maar dan is het God en Christus die ons dichtbij aanspreken, die door onze werkelijkheid ritselen als een zachte bries van leven en licht, van hoop en geloof.

Omdat we het waar laten zijn, wat er eenmaal is geschied: hoe dan ook: God heeft Ja gezegd tegen ons en tegen onze wereld. Alles wat er voor sprak om Nee te zeggen en onze wereld los te laten, heeft Hij aan de kant geschoven. Hij laat niet los wat zijn Hand begon. En die waarheid is verankerd in het optreden en in de betekenis van het kruis en de opstanding van Jezus Christus.

Waar wij in het laatste stukje van de preek tenslotte naar gaan luisteren is: wat betekent dit nu voor hoe we verder kunnen in ons leven als christenen, als we het gevoel hebben in onzekere tijden te zijn beland?

Johannes zegt: het gaat om twee dingen, die onlosmakelijk met elkaar te maken hebben. Vers 23: dit is Gods gebod, dit is Gods aanwijzing: dat wij geloven in de Naam van zijn Zoon Jezus Christus en dat wij elkaar liefhebben. Geloof en liefde, en daardoor blijft de hoop in stand. Voor het eerst gebruikt hij in zijn brief het woordje geloven. Geloven in de Naam! Dat was bij Mozes al het issue, nietwaar: de Naam, niet als etiket, de barcode van God of zo, maar als aanduiding van zijn wezen, het geheim van deze Unieke God. En het was, het is en het zal zijn: IK BEN is zijn eeuwige Naam. En dat komt terug in de Naam Jezus: want deze IK BEN is jullie redder, jullie bevrijder, betekent die Naam. En Hij is de Christus, de Gezalfde, de Messias, die het voor jullie zal doen: de weg banen door alles heen naar een toekomst vol van hoop.

Welnu: daarin geloven is: weten waar het over gaat, zeker, maar dan ook er op vertrouwen en dat volhouden, door alles heen, dat dat er is, ook voor jou, en voor de wereld waartoe jij behoort.

Dat is één. Maar onlosmakelijk daaraan verbonden is: de liefde. Geen vroom gedoe, geen geestelijke, spirituele of charismatische vlucht uit de werkelijkheid van alle dag. Geen religieuze vedoving, hoe zeer de roes van opwekking ook aangename kanten mag hebben. Nee, het gaat om dezelfde twee-eenheid als waarover de apostel Jacobus spreekt in zijn brief: geloof zonder werken temidden van de wereld waarin God jou en mij geplaatst heeft, is een dood geloof. Ik citeer Johannes uit zijn brief en parafraseer een beetje. Hij zegt: wat

liefde is hebben wij geleerd van Hem die zijn leven voor ons heeft gegeven, Christus, Daarom horen ook wij ons leven te geven voor broeders en zusters, voor medemensen, voor wat om ons heen kwetsbaar en in nood is. Want hoe kan Gods liefde in jou blijven, als jij een leven, een bestaan hebt in deze wereld, maar je hart sluit voor wie of wat gebrek lijdt. Kinderkens, zo spreekt Johannes zijn medechristenen liefkozend toe: als wij in het spoor van Jezus geroepen worden lief te hebben, moeten we niet liefhebben met de mond en met woorden, maar met daden en in waarheid.

Dan worden wij volbrengers van het Woord, van de Liefde die God aan ons heeft betuigd.

En dan verwerkt Johannes een mooie pastorale bemoediging in zijn betoog. Want weet je, dan is er altijd wel ook weer de miskleun, of het achterblijven, want liefhebben betekent inderdaad je zelf en je bronnen van leven ook op het spel durven zetten, en wie doet dat zo makkelijk *all the way*? Maar als ons hart ons dan weer eens beschuldigt, weet dan: God geeft zeker twee dingen, als wij er om bidden, namelijk kracht om door te gaan en vergeving om weer opnieuw te beginnen en de draad op te pakken, als het fout ging. God is groter dan ons hart, Hij weet welk maaxsel wij zijn. Of zoals Johannes aan het begin van zijn brief schreef: als jij denkt dat je het al helemaal als heilige kunt, dan bedrieg je je zelf, maar als je je zelf tekort ziet schieten, wees dan eerlijk voor God, dan zal Hij, die trouw en rechtvaardig is, onze zonden vergeven en ons reinigen van alle kwaad (1 Joh 1:9).

Dus ga door, op de ingeslagen weg, van geloof, ontleend aan wat God van zichzelf heeft bekend gemaakt, maar onlosmakelijk daaraan verbonden: levend door en in de liefde.

Een beleid, een levensstijl, een politiek, een houding van liefde, dat is het kenmerk van de gemeente van God. Niet van lievigheid en *pleasen*, maar van liefde metterdaad, medemenselijkheid, medeschepselijkheid, gewoon je inzetten: met oog voor het welzijn en het leven van anderen, de kwetsbaarsten voorop. Met oog voor het welzijn en het leven van al wat ons omringt, aan leven, aan schepping van God, met name het bedreigde voorop. Met oog voor het welzijn en het leven van onze dierbaren, van wie ons nabij staan, zeker, natuurlijk, maar ook met oog voor het leven en het welzijn van wat ons wellicht vreemd is, zelfs van tegenstanders en vijanden, zo houdt Jezus zijn gemeente voor.

Welnu, wij gaan het biddend zingen of zingend bidden, met de dichter Jan Wit mee:

Maak ons volbrengers van dat woord, getuigen van uw vrede.

En ook: Leer ons het goddelijk beleid der liefde te beamen,

En: Wij danken U, o liefde groot, dat Christus is gekomen.

Lof zij U Christus

Amen

Lied: Gezang 838: 2,3,4 (*'Maak ons volbrengers van dat woord'*)